

hed, som den første den bedste Gadedreng, der sløiter nede paa Fortouget, er i Besiddelse af. — Men for at lade alle Idealer og store Fordringer flyve, saa er det et uafviseligt Krav til en Skole, der hertilands skal bibringe Eleverne en virkelig højere Dannelse, at den lærer dem idetmindste et levende Sprog saa fuldstændig, at de, naar de forlade Skolen, helt kunne magte det. Hvis Skolen ved Siden deraf kan bibringe dem noget Kjendskab til ellers to andre levende Sprog, saa er dette naturligvis saameget desbedre; men et Sprog fuldt og helt er hundrede Gange bedre end 10 Sprog overfladisk. Den Nytte, man har af at kunne et Sprog fuldt, er langt større end den Nytte, man har af til Nød at kunne haffe sig igjennem flere. Naar der nu er Tale om at vælge mellem de levende Sprog, saa er der for mit Bedkommende ikke Spor af Tvivl om, at det Sprog, som man hertilands maa stille i Spidsen, er Tydsk. Tydsk er baade paa Grund af den sproglige Lighed, paa Grund af det aandelige Slægtskab, og paa Grund af det mere Naboskab til Tydskland, som bringer os i hyppigere Forbindelse med Tydskerne end med nogen anden Nation, naturligens kaldet til at være det vigtigste Sprog. Naar man ikke destomindre af forskjellige Hensyn, der nærmest maa betragtes som Jøvelshensyn, har studet Tydsk tilside i Undervisningen, saa vil jeg end ikke kunne forklare mig dette, hvis man ikke gaar ud fra, at det saa at sige ligger i Luften at kunne Tydsk, at man er sikker paa, at Enhver lærer Tydsk, selv om han ikke lærer det i Skolen. Dette er imidlertid en Forudsætning, som ikke holder Stik. Medens f. Ex. ved Universitetet hele det medicinske Studium i Hovedsagen drives paa Tydsk, det vil sige efter tydske Lærebøger (Brix: Engelske Lærebøger!) . . . nei, væsentligt efter tydske Lærebøger, saa er det nu ofte Tilfældet, at Studenter, der komme til Universitetet, ikke ere istand til at læse tydske Bøger. Naar det bliver dem anbefalet af Professorerne at benytte en tydsk Bog, spørge de, om der ikke findes en dansk Overtættelse, da de ikke kunne læse Tydsk. Naar man kommer til Norditalien, finder man der ikke en Droskehudsk, som ikke kan haffe lidt paa Fransk. Noget lignende er jo Tilfældet med Tydsk hos os. Det er ligesaa unaturligt for os at tage Fransk til Hovedsprog, som det vilde være for de romanske Nationer at tage Tydsk til Hovedsprog, et Sprog, som ved sin Karakter, sin Utale, sin Sætningsbygning, sit Ordforraad er dem fuldstændig fremmed. Ganske det Samme er Tilfældet for os med Hensyn til Fransk. For mit eget Bedkommende maa jeg tilstaa, at jeg sætter Fransk over Tydsk, og hvis det Valg blev stillet mig, om jeg vilde have Tydsk eller Fransk strøget ud af min Hjerne, saa vilde jeg foretrække at beholde Fransk. Men det forhindrer ikke, at jeg er fuldstændig paa det Rene med, at som Helhed taget maa der efter Sagens Natur hertilands

lægges størst Vægt paa Tydsk. Hvis man absolut ikke vil have Tydsk til Hovedsprog, saa vil ialtsaldt Engelsk staa nærmest for Tur. Engelsk ligger os maasse som et Blandingsprog i rent ydre Henseende noget fjernere end Tydsk, ligesom det jo heller ikke i vor Historie og Aandsliv spiller en saadan Rolle som Tydsk; men Engländerne ere i hvert Fald et Folk, hvis hele aandelige Udvikling ligger os uendelig nærmere end Frankmændenes, og deres Sprog er os i visse Henseender endog nærmere beslægtet end det tydske Sprog, saa at det tilbøielig er os mindre vanskeligt end dette at tilegne sig. Til Slutning skal jeg gjøre den Bemærkning, at det er min Overbevisning, at, naar Sprogstudierne overhovedet skulle drives med nogen Nytte ved de lærde Skoler, saa maa Undervisningen deri i en meget væsentlig Grad forbedres. Jeg tvivler intet Dieblit om Lærernes Samvittighedsfuldhed og Iver. Men jeg tror, at Danmark er det eneste Land, hvor man sætter indsoedte Danske til at være Lærere i fremmede Sprog, og det tilmed Danske, som maasse aldrig have sat deres Fod udenfor Landet. Naar man i Frankrig vil have en Lærer i Tydsk, saa tager man en indsoedt Tydsker dertil, naar man i England vil have en Lærer i Fransk, tager man en Franskmand; og saa længe vi ikke gjøre det Samme, saa længe som vi ikke fatte Eleverne istand til, ved Siden af det mere theoretiske Studium af Sproget, tillige at lære det praktisk ved Samtale, gennem Dret, saa længe vil Undervisningen hos os i levende Sprog være en unyttig og usforvarlig Odslen med Elevernes Tid og Kræfter. For mit Bedkommende vil jeg altsaa ubetinget ikke kunne være med til den Indskrænkning, der tilføjtes i Undervisningen i de levende Sprog ved de lærde Skoler. Finder man, at der i Virkeligheden er saa stor Overbebyrdelse tilstede, at det er nødvendigt at indskrænke Sagen, saa siger jeg: Hellere i den historisk-sproglige Afdeling fjær bort af Latin og Græsk og i den mathematisk-naturvidenskabelige Afdeling fjær bort af Mathematik; men formindsk ikke Undervisningen i levende Sprog.

Til Slutning maa jeg dog sige et Par Ord om den meget omtalte Overbebyrdelse. Jeg vil ikke bestride, at en saadan finder Sted. Jeg har ikke den Erfaring, det praktiske Kjendskab, til Forholdene i de lærde Skoler, at jeg paa nogen Maade tør stille min personlige Anskuelse op imod de talrige Vidnesbyrd, som foreligge om, at der finder en Overbebyrdelse Sted. Men jeg vil dog gjøre opmærksom paa, at det er et noget mærkeligt Faktum, at medens de, hvis Skoletid falder 15, 20, 25 Aar tilbage i Tiden, erklære, at de ikke have nogen Grindring om, at de bleve overbebyrdede, saa nutildags, da Fordringerne ere blevne betydelig nedsatte, klager man derover. (Modsigelse.) Jeg vil da bede det høie Lying om Undskyldning for, at jeg gaar noget nærmere ind paa dette Spørgsmaal for at godtgjøre, at Fordringerne ere blevne